

Издаје суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф., на по године 3 ф., на четврт
године 1 ф. 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у валути, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплата плаћа се поштом
успутницом непосредно админа-
страцији „Гл. Црног.“ на Цетиње,
или отправитицама поштом на
коју драго пошту: а коме је на-
ручице, може се претплатити
код г. Петра Раданковића, књаж.
прн. агента у Котор и Доњем се
плаћу уредити. Рукописи се
не враћају.За огласе плаћа се: за
сваку ријеч или за број од пет
цифара по 3 новчића за први
пут, а за сваки даљи пут по 2
новчића.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ

Н. Н. В. В. Књагиња и Књаз Наследник, при повратку из иностранства, пролазећи преко Његуша, свртали су на гроб пок. Филипа Петровића-Његоша и положили вијенац.

— У понедјељак Н. В. Књаз са Н. С. Књазом Мирком отпутовао је у Никшић.

— У петак је био у Двору велики дипломатски објед у част његове Преузвишености г. К. М. Аргиропула, досадашњег царско-руског министра резидента при Двору Н. В. Господара, који иде у Техеран као изванредни посланик и опунOMOћени министар. На обједу су били Н. В. Господар, Н. В. Књаз Наследник и Н. С. Књаз Мирко. Њезино Височанство Књагиња није могла присуствовати јер није била расположена. Било је присутно дипломатско тијело и наши великодостојници. Његово Височанство Господар подигао је чашу у здравље Његовог Величанства Цара Николе, захваливши г. Аргиропулу на његовом савјесном и усрдном раду на подржавању традиционалних веза између Црне Горе и велике братске Русије. Г. Аргиропуло је одговорно здравicom за срећу Његовог Височанства, цијеле Књажевске Породице и Црне Горе.

Н. Н. госп. К. М. Аргиропуло отпутовао је у сриједу. Велико мноштво народа било је окупљено при кретању. Предсједник општине вароши Цетиња изговорио му је, у кратко али језгровито, неколико пригодних опроштајних ријечи и жаљено му сретан пут. Н. Н. г. Министар се лијено захвалио и опростно са народом. Великом одушевљењу и клицању „живио“ „ура“ и „сретан“ пут није било краја.

— Г. Маркиз Кастелбјанко од Лавања, након подужег одсуства и борављења у Италији, повратно се овдје у понедјељак.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД

ЦЕТИЊЕ 22 августа

Предсједник републике Феликс Фор. славодобитно вратио у Париз, 31 септембра. Код искрцања у Дункерку дочекали су га министри Мелли, Бијот Вејнард, а општинство му је ондје и цијелим путем приредило одушевљене овације. У Паризу дакако да су се највише дигли таласи народног заноса, па је био град не само сјајно окићен и развјетљан, већ је управо спровео тај дан као празник. Сви уреди у Паризу и у покрајини имали су празник те су влакови са свих страна возили мноштво пучанства у славни град.

Одмах иза свог доласка у Дункерку управно је предсједник Фор руском цару Николају у Варшаву слиједећу брзојавку: „У часу, кад ступам на француско земљиште, моја се прва мисао враћа к Вашем Величанству, к Њез. Величанству Царици и цијелом руском народу. Сјајни и срдачни дочек, приређен предсједнику републике, изазвао је у цијелој Фран-

цуској велику радост и силан покрет. Он ће у нашим срцима остати у трајној успомени. Молим Ваше Величанство још једном, да прими изјаву моје захвалности и мојих жеља, што их гојим за Вашу срећу, за срећу Царице и царске обитељи те и величину и напредак Русије. Феликс Фор.“

Цар Никола одговорио је овако: „Варшава, Лазијенки, 19 Августа, 11 сати и 50 минута у вечер. Феликсу Фору, предсједнику француске републике у Паризу. Царица и ја врло смо вам захвални за пријатељске ријечи, што сте нам их послали. С радошћу ћемо сачувати усмену посјету, што је вратио предсједник француске републике Русији, којој је срце опет сагласно са срцем Француске закуцало. Никола.“

Маршал Мартинез Кампос издао је из Сантандера јавно писмо, у којем се изјављује о садашњој ситуацији у Шпанској те означаје Франциска Силвелу, вођу младо-консервативне странке, будућим мужем у Шпанској. Маршал пише: „Ја сам назда све урадио, да сједином консервативце и узалуд: Кановас није хтио ни чути о Силвели, док му се он не би поклатио. Иза смрти Кановасове ја сам обновио те покусе — опет узалуд. На то сам оставио Мадрид, изјавивши министру-предсједнику Азкароти једно, да ћу се придружити странци, буде ли се сјединила, а посве ми је равнодушно; остане ли садашња влада на кормилу или не. Само нека у августу сазове кортесе и нека им предложи пројекат на гласовање, да тако врховној државној власти даде слободне руке, дође ли до сједињавања, ја би се морао придружити Силвели, не као подчињеник, већ као вјерни савезник. Ја држим, да кубанско питање тражи брже одлуке. Сада након изјављује влада да с поштовањем напрема успомени Кановасовој може само његову политику наставити. По мом схватању имаде предпоставити потреба домовине пред свим другим, па ако консервативна влада у кубанском питању не зна другог средства него Кановасово крмљење и тананье, нека се повуче у приватни живот, гдје се може и даље клапати успомени Кановасовој, а владу нека уступи либералима, који обичу ријешење. За право велећи, није никад ни било консервативне странке. Оно што је само Кановас, који је сам себе неправдао, кад год је хтио. Остали бијаху његово оруђе без воље и циља. Сад, кад је мртав, не има тако зана консервативна странка главе, а било би и тешко наћи је. Међутим се на Куби заопштавају односи те би до скоро могло бити прекасно, да се у онде дође до повољна ријешења.“

Ово је писмо у владиним круговима велики утисак учинило. Сагасно је означено изјаву маршалуу посебно важно те мисли, да су дани консервативне владе одбројани. Либералци ће се прије вратити на владу, него ли су се и надали — те ће Куби дати аутономију.

Како је познато, воде се сада међу властима преговори гледе дефинитивна установања ратне одштете Турској и гледе њезина јамства, односно гледе контроле над њим дијелом грчких прихода, који би се имали употребити за отплату. Грчка влада намјерава понудити као јамачину за

отплату ратне одштете државне приходе од духана и бил га те уступити контролу над управом тих прихода мјешовитом пошлеништву њих земаља, које би јој пружиле зајам. Ралијев кабинет затражити ће глед тога од коморе власт и повјерење, па ако их не би добије, мисли одступити.

С друге стране није познато, како се власти држе напрема познатим предлозима Инглеске за редукацију ратне одштете, добаве зајма и испирање Тесалије. Вје ојатно је, да ће се сва та питања још неко вријеме претресивати те је потпуне дефинитивна мира још доста далеко.

Цару Николају, Царици и великим књажевима приредило је пољачко стаповиштво у Варшави неочекивано сјајан и срдачан дочек. Ни један од руских царева није још дочекао таквим почастима и овацијама као Николај II.

На дан царева доласка приређена је пред палачом Лазијенки у перивоју серенада, иза које су Цар, Царица и велики кнезови дошли на терасу, да се захвале. 20 Августа Величанства су посетили цркве и присуствовала војној смотри, а после подне примала су депутације свешетства, дворских достојанственика, страних конзула и чланова одбора, који је сабрао милион рубаља за добротворну закладу на спомену Царева доласка. Цар се је свима захвалио на дочек. Књаз је примио све госпође Варшавске, које имаду приступи на двор. Депутација града Варшаве прихватила је Цару хљеб и со, а Цар се је милостиво захвалио, велећи, да га весели, што може с Царицом дузе времена боравити у Варшави. Напољетку је Цар заповиједио врх. гувернеру кнезу Шеретинскому, да пучанству саопшти Царево особито задовољство ради дочека у Варшави и ради узора реда, који је владао.

Из Монзе одишавали су у Хамбург, у посјету Цару Вилхелму и Царици, Краљ Умберт и Краљица Маргерита. У њиховој се пратњи налазе министар иностраних послова маркиз Висконти Веноста, главни побочник генерал Поизио Ваља, дворски министар гроф Ђиоти и почасна госпођа краљичина, маркиза де Виламарина. Талијански гости остати ће у Њемачкој до 7. септембра.

Мјешовита србијско-турска погранична комисија, која је имала задатак да испита пограничне сукобе, ради непрекидно на своме послу. Турски лист „Икдам“ вели да је доказано да су сукоби проишчили из међусобне мржње пограничних страна са обје стране, и да су се турске трупе примјерно држале. Очигледно је ипак „Србобран“, турски лист заборавао да каже како је оно држање турских трупа, кад оне заједно са Арнаутима ударају на границу. Но како у Цариграду немају никакву рачуна да распаљују пожар на србијској граници, изгледа су сви да ће турска влада свом снагом настојати да буде мирна граница, и да српски народ у старој Србији буде заштићен од зликоваца и зулумчара.

Римски лист „Трибуна“ донесен извјештај о једном разговору свога дописника Ојстера са кнезом Бисмарком, коме је дописник испоручио по здрав Криспијев. Ојстер говорио је о

политици, коју је кнез Бизмарк Њемачкој оставио у наследиство и како је тешко мијењати је, а онда је говорио о путовању цара Вилхелма у Русију. Кнез Бизмарк рекао је том приликом: Велики политички планови да могу бити примљени треба да су зрело размисљени и за њиху употребу треба сталне вјештине. Грофица Ранцау, која је била присутна при разговору, примјетила је у току његовом, да је она више добила по што је изгубила тиме што су му узели свјетовну власт. Бизмарк је на то нотејетно на њиху посредовање у размјерици због Каролинских острва и рекао је, да је њиху посредовање тражио за то да избегне рат, који би коштао више стотина милиона и био би дуго позвавају обје земље тако, да би њиха међусобна мржња остала трајна. Кнез је додао, да је она врло интелигентан човек. Што се пак тич њиховог започетог рада за рјешавање социјалног питања, изјавио је Бизмарк, да се то питање у своје доба могло ријешити политичким мјерама. Сад пак требаће за рјешавање тога питања војничке мјере. О инглеској политици у јужној Африци рекао је кнез Бизмарк, да Инглеска тамо поступа врло лакоумислено и заборава на лекцију, коју су јој већ једном дали Холандези у Трансвалу. Кнез дао је израза свом убјеђењу да ће бити будућност јужне Африке више холандска по инглеска.

Бечки листови јављају да је од неког доба настао врло жив покрет у Моравској да се уведу славенско богослужење у тамошњим католичким црквама. Ради тога израђен је један меморандум, па који се по цијелој земљи скупљају потписи. Меморандум ће се, може бити, још овог мјесеца предати папи, и у њему изложити како је славенска литургија лукавством и преваром отета чешком народу, и да у Моравској, у којој се чеха тиче, постоји латинска литургија у католичкој цркви само неправдом и насиљем.

— „Газета Пијамонтезе“ доноси разговор њенога берлинскога кореспондента са једним дипломатом, који се изразио, да је руско-француска алијанција закључена на шест година, дакле до 1903. године кад истиче рок трјономе савезу. У руско-француском уговору не спомиње се Елас и Лотрингија и француски реванши. Вјероватно је, вели даље да ће и Италија закључити такав уговор са Русијом, као што је постојао уговор између Русије и Њемачке од 1884. до 1890. год. Тај дипломата увјерава, да је цар Вилхелм, кад се бавио у Петрограду, знао о руско-француском уговору.

Парочити повјереник цара Николе, кнез Ухтомски, био је у китајској пријестолници, и китајском богдыхану предао дарове својега цара. У своје вријеме много је писано по новинама како је богдыхан стојећи дочекао руског изасланика, што никад не чини ни пред ким. Ухтомски је сретно свршио своју мисију, и собом попио неке од богдыханових дарова цару Николају, а други су нарочито депутацијом послати на једном броду у Русију. Депутација стиге већ у Одесу, и кнез Ухтомски плаћао јој је, што што јав-

љају руски листови, у српјетање. Неки већ нагађају да се под овим даровима скрива руско-китајски савез.

У Бечу се састаје конгрес старих католика, који ће бити запамтљив за то, што ће све православне цркве послати своје изасланике. Митрополит Михаил послао је у Беч архимандрита Иларијона Весића, да у име српске цркве учествује у сједницама конгреса. На конгресу биће присутни изасланици свију осталих православних држава, а рјешавање се на њему питање, да ли се и Старо-Католици могу сматрати као православни и у ком случају? На овом конгресу српски изасланици радиће солидарно са руским изасланицима.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(О књизи) „Начела народне економије“ коју је написао Др. Михаило В. Вујић, пише орган Трговачког Удружења, у Бечу, „Kaufmännische Zeitschrift“ („Трговински часопис“) ову стручну оцјену: „Пред нама је дјело бив професора Вел. Школе, а и бившег и садашњег Министра Финансија у Србији, Дра Михаила В. Вујића. Писац је свој предмет обрадио у три дјела: у првоме је разрадио систематска питања, у другоме изнио њихову историјско развиће, а у трећем је објаснио разне теорије. Код Вујића је поред обилног знања, којом обухвата цијелу ту област, и необично схватљив језик, који, и ако је строго научан, очет је и почетнику приступачан. Он се не обраћа само на научнике, но и на све образоване људе своје народности, пружајући им књигу, у којој они имају вођу за путеве, којима ваља српско државно и привредно газдинство да иде. Ну, Вујић није само теоретичар, он је и као Министар Финансија већ и дјелом покушао да оствари оно, што као мислилац за правилно сматра. Овом својом књигом ствара он и проповијед за своје економско вјеровање; па како му то дјело у главном и служи за основу наставе, то ће оно битно помоћи, да се и српске универзитетлије што боље припреме за она начела која они и у пракси ваља да изводе. Штета што то дјело није и на њемачки преведено, јер нами често и у многоме оскујева познавање умнога напретка код наших сусједа, те их због тога не ријетко и потцјењујемо. Научни радови, као ови Вујићеви, служе српском народу на највећу част, и доприносе врло много томе, да се тај народ боље цијени не само по његовим политичким и практичним циљевима и тежњама, већ и по умноме напретку његовоме.“

(„Горски Вијенац“) — превео је Јан Худец чешки књижевник и добар познавалац нашег језика па чешки језик. Худец је раније превео на чешки Бранкове и Змајеве pjesме и приче Л. К. Лазаревића, а ето овог љета превео је и ово класично дјело. Стручњаци су се изразили да је превод извршен врло тачно.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ИСТОРИЈСКИ ПОДАТЦИ.

(Свршетак)

Под таквим околностима са свим је појмљиво што је Славенофилски одбор у свом раду постајао све одважнији, а не одачуност петроградског кабинета употребио врло угодно да цара приволи на рат. Одговор који је пуномоћник дошао из Петрограда приморао је одбор да држи један савјет, у коме је рјешавано о сресствима и путевима, којима ће се питање у духу Славенофила моћи ријешити. Пуна два дана савјетовало се о томе, и ријешено је једногласно, да се пуномоћник пошаље цару у Ливадију. Али је уједно ријешено, да пуномоћник не иде у име Славенофилског одбора него да Цару од своје стране и у име своје поднесе извјештај о стању ствари у Москви, како неби сви чланови одбора пали у немилост код цара. За телеграфски извјештај који пуномоћник има да поднесе одбору из Ливадије састављена је оваква шифра: 1 је ли био руски посланик у Цариграду, гроф Игњатијев, 2 је ли био министар царског дома, гроф Адлерберг, 3 војни министар гроф Миљутин, 4 канцелар кнез Горчаков, и 5 значило је цар. Како се било чуло да ће руски посланик Игњатијев отићи у Цариград то је пуномоћник 16 сеп. телеграфисао исповједнику царевом, Јовану Рождественском, својом личношћу пријатељу, овако: „Замолите грофа Игњатијева да свој пут одложи; данас

НАРОДНА ПРИВРЕДА

(Земљорадничке задруге.) Од једнога одличног привредника српскога добио смо писмо, које препоручујемо пажњи наших читалаца, нарочито по селима. Писмо гласи: „Сад се навршује равно 50 година, како је Рајфајзен — бивши сеоски начелник — у свом сеопету на Рајни једне глатке године основао прву земљорадничку задругу. Разумије се да су га са свију страна љуто нападали, да је имао многе противнике и неколико година глатке преносе да савладају. И савладао их је, превладала је добра ствар нечувеним успјехом. У Њемачкој имаде данас више од 10.000 таквих задруга, које „све без изузетка прелијепно успијевају“ и благотворно дјелују. Исто тако напредује та усумњена у Инглиској, Француској, Русији, Италији, Шпанији, и у цијелом свијету, па и у Турској, у Србији их почеше 1894 године оснивати, и до сад су већ више од стотине земљорадничких задруга основали, а централна управа (савез) им је у Смедереву. У Бугарској напредују исто тако, а у Чехи скоро нема села без своје задруге. И у нас амо се једва једном, разумије се ево тек после 50 година — покренуо интерес за ту благотворну установу, која свуд већ успјешно хвата коријена, па очет ће се наћи можда још људи, који ће се противити, јер нијесу ствар још упознали, ма да је сасвим једноставна. Ко јој само пода сата посвети и само мало њен смисао и главно начело јој упозна, тај од овог часа постаје поборник њен. — Чи данас још није ни за нас касно; у Њемачкој основаше и. пр. 1891. год. 599, 1892. год. 623, 1893. год. 1136, 1894. год. 1285, а 1895. год. 1909 нових задруга, па ће ствар и у нас напредовати, само кад се хаала Богу једном већ начело.“

„Србобран.“

(Ракијски монопол у Русији.) Русија је увела од 1 (13) јуна монопол на пшеницу, ракију и сва жестока пића, па како су чивути још од после ере сву западну Русију (бившу Пољску) од краја преглазали, све заузели, народ посве притисли, а главна трговина им је она са ракијом и пшеницом, то их је овај монопол баш у живац ударио. Монополом ограничена је у опште потрошња алкохола; па под државном контролом каквоћа, држава одређује цијену, а продају добијају само извјестан број, и то само поштенних људи у сваком већем мјесту, а у селима и засељима затварају се све биртије. И сад Чивути село и селце у велике „либералне“ земље и државе, те је водством те сеобе предузело велико свечивуто удружење „Адианс Израелит“ под своје заштити, па нариче да ће опустити негласна Пољска ако се Чивути раселе. А Русија као да и не мари; она зна да јој се житељство — и без Чивута — сваких стотину година подвостручава, и да данас броји „само“ неких 130 милијуна душа.

(Вођарство и пчеларство у Бугарској у 1896 год.) — Ова грана народне привреде развијена је у Бугарској како треба само у Кустендилекском округу — срезови: Кустендилек, Дуневци, Родомирски и Босилградски. У томе округу било је у 1896. год. 15.133 декара вођака, из којих се добија просјечно: 3.675.450 кила сирових шљива, 160.100 кила сушених шљива, 191.570 кила јабука, 223.016 к. крушака, 51.000 к. ораха и 527.301 литар шљивовице. За 1896. год. ова се берба воћа

оцјењује: 2.465.650 кила сирових шљива; 186.250 к. сувих шљива; 255.150 к. јабука; 281.370 к. крушака; 65.500 кила ораха и 530.184 литра шљивовице. Од ове количине производе обично се извози 25% сирових шљива, 15% сувих шљива, 5% јабука, 45% крушака и 50% шљивовице. У цијелом округу било је 1896. год. 103 сушнице за шљиве. Од 100 кила сирових шљива добија се 13.17 литара шљивовице. Дана, који се плаћа на један декар вођака и који се састоји из државног, окружног и општинског, просјечно износи 183 динара. Један декар вођака средње каквоће вреди 127.67 дин. а годишњи трошак за обрађивање једнога декара износи 14.11 динара.

У истом округу, у истој 1896. год. било је 10.833 кошница, од којих су само 17 модерних, а остале су старог кроја. Од једне кошнице добија се просјечно 6.334 кила меда и 1.017 к. воска. Средња је цијена меда 0.50 дин. по килограму, а воску 3.26 д. кило. Најбољи и најкупији је и мед и воск у срезу Кустендилекском, а најгори и најјефтинији — у срезу Босилградском.

(Производња дувана) у цијелом свијету, по статистичким подацима, околично износи: На прво мјесто долазе Савезне америчке државе где се производи годишње 240 милиона кгр. дувана. За тим долази предња Индија с производњом од 175 милиона кгр. У Јевропи с том производњом Русија стоји на првом мјесту и годишње произведе 70 милиона кгр. Аустро-Угарска даје 65 милиона кгр. на годину. За Китај није могуће одредити тачно годишњу количину, али она извјесно није мања од 50 милиона кгр. Њемачка производи 35 милиона кгр. у Јевропској Турској, у Холандској, Индији и на Куби производи се годишње просјечно по 30 милиона кгр., у Бразилији 27 милиона, у Јапану 22 милиона, у Француској 20 милиона. Персија годишње произведе дувана 18 милиона кгр., азијска Турска 15 милиона, кинеска колонија на југу Африке 10 милиона Боснија и Херцеговина произведе изврсног дувана 9 милиона кгр. на годину. За тим Колумбија производи годишње 5 милиона кгр. Белгија 4.5 милиона, Атири и Сан Доминго по 4 милиона, Аргентина, Парагвај и Мексико по 3 милиона кгр. Такође Португалија, Аустралија, Холандија и Грчка дају по 3 милиона годишње. Изврсног дувана у Србији, у Бугарској и у Руминији производи се просјечно по 3 милиона кгр. Италија, Швајцарска, Шведска, Португалија и Данска стоје с том производњом испод 3 милиона кгр. Цијелом свијетом такође 3 милиона на годину. Цијела свијетска производња дувана може рачунати на 1000 милиона кгр. Интересантна је и потрошња дувана у појединим земљама. Холандци је најчисти потрошач; у Холандији долази на главу по 6 кгр. дувана, у Белгији по 5, у Турској по 4, у Америци по 3 и по. За тим све на мање елази потрошња овим редом: у Њемачкој, Француској, Шпанији, Италији. У Јевропи Инглишка је сразмјерно најслабији потрошач дувана.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

НАЗЕБ.

Међу многобројним болестима, од којих данас ми болујемо, на сваки начин највећи је број оних, што долазе услед назеба, почев од обичне кијавице, катара, кашља и жигова, па до запаљења

пљућа, реуматизма у зглобовима, куњалице (инфлуенце) и запаљење марамице грудног коша. Нарочито нас је у новије вријеме назеб у облику „куњалице“ почео да мучи и велике штете здрављу наноси ма колико да ми о тим болестима које услед назеба долазе и од којих толико много патимо, о правом узроку „назеба“ ваља признати нијесмо још никако на чисто.

Међутим не може се ни то порицати, да смо у сазнавању ове свакидашње болести, која је полазна тачка за многобројне и то озбиљне болести, у многоме чему знатно одмакли. Данас већ знамо, да је „назеб“ узрок поремећености у дисању. Али у чему је и на који начин дисање кожом поремећено? и у којем поремећено дисање на кожи повлачи за собом болест „назеб“ као посљедицу? Ова су питања у толико важнија, што од одговора на њих зависи и могућност њиховог лијечења и спречавања да се не добију.

Горе смо већ поменули, да је нови иштитивањем нађено, да „назеб“ долази од поремећеног дисања коже. Са те тачке већ сама ријеч „назеб“ води нас на прави траг, да је ова болест заснована на томе што је кожа заладнела. Кад кожа назебе, то није ништа друго до да јако охлади. Зашто је сад тако јако охлађење коже скорачно са једном болести, и каква свона постоји међу захлађењем и назебом кожом са болешћу каквог унутрашњег органа?

Да би на ова питања могли одговорити, морамо споменути саме радње дисања коже. Као и пљућа, тако исто и кожа уздише киселину и издише угљену киселину. У погледу на количину, дисање кожом кад сразмјерно са пљућима веома је мало. Али у погледу на каквоћу оно је од толико већег значаја и важности што утиче на цио, организам као нека контрола, да се на неки начин као телеграфски вјесник. Оно је посредник између унутрашњих органа и спољњег свијета. Кожне рупице (поре) то су управо врата између унутрашњости организма и спољњег свијета. С друге стране морамо се опоменути и правог значаја и посљедица назеба. Познато је да ладноћа скупља, стеже, а топлота очет шири и растеже. Топлота претвара воду у пару, а ладноћа у кијав и лед.

На исти начин дјелује топлота и ладноћа на кожу и њено дисање. Ладноћа стеже нашу кожу, а тиме што се кожа стеже и скупља она затвара своје отворе удисање и издисање на кожи спречено је и поремећено. Једном ријечи кад се кожа јако расхлади, дисање коже бива поремећено.

Са овим смо пронашли најглавнији узрок. Све болести које долазе услед ладноће, имају у ствари полазну тачку назеб т. ј. јако разлађење коже.

Да би ово могао тачно увидјети и разумјети, узећемо једно сразмјерење. Замислимо једну кућу са више спратова, соба и прозора. Докле су прозори отворени, зидови порозни и за промају способни, дотле ће и ваздух у кући бити здрав и добар, и обратно како тога више нема, ваздух ће се у кући покварити, биће нездрав, кужљив, мек и плесан понашће зидове, а сваковрсни органици и аноргански отрови ствараће се и умножавати. Исто то бива и са човјечијим тијелом. Како је промаха кроз кожу поремећена, услед тога што је она била великој хладноћи изложена, то ће одмах ваздух у

Цар је хтио да сам разговара са пуномоћником, па му је етога рекао, да за собом врата затвори. То беше Адлербергу знак да треба да се уклони. Између цара и пуномоћника водио се овакав разговор:

„Ја знам све,“ рекао је Александар II. „што су ти рекли Адлерберг, Игњатијев, Миљутин и канцелар; ја сам те за то овамо позвао, да ми све кажеш. Ја хоћу да све лично од тебе чујем. Али најрије приђи ближе; хоћу да те загрлим, јер ти си појмио значај историјског тренутка и дошао си овамо.“ И цар загрли и пољуби пуномоћника, који опет пољуби цара у руку.

„Узми столицу, сједи и причај ми све, све, што знаш,“ заповиједи Александар II.

„Величанство! Мој разговор с грофом Адлербергом трајао је пет сата, а с грофом Игњатијевом, војним министром и канцеларом исто толико, а мени рекоше, да се Ви морате у 2 сата известити. Пошто у тако кратком времену не могу све казати, то молим за допуштење, да смијем одговорити само на она питања, која Ви на мене управити изволите.“

„Не брини се ти о времену,“ рече Александар II., „припомињај ми све, као грофу Адлербергу.“

„У том случају допустите ми, да Вам ставим три питања.“

„Питања?“ рече Александар II зачуђено.

„Мислите ли Ви, да је садашњи поретак прави народни покрет, један од оних елементарних покрета, који један човјек или једна група људи, били они ко му драго, не би били кадри извршити?“

брзим возом полазим за Ливадију, да лично поднесем извјештај.“ Исповједник извршио је молбу, па је денешу саопштио и самом цару. 19 септ. пуномоћник Славенског одбора ступио је у кијавицу и ишао, у Ореанди, где је гроф Игњатијев становао, да с њиме око подне оде прво министру Адлербергу у Ливадију. Саопштавањем пуномоћниковом код министра царског дома трајало је до 5. час. по подне, у то доба вратио се пуномоћник у Ореанду да издјелује аудијенцију код канцелара, кнеза Горчакова. Кнез Горчаков није примио пуномоћника, саопштио му је преко свога секретара, да је послом преоптерећен, да га за то примити не може. Али је цар већ био извјештен о доласку пуномоћника. При ручку у Ливадији он је рекао кнезу Горчакову: „Кнеже, јесте ли вијести изасланика из Москве?“ — „Био је код мене,“ одговори Горчаков, „али ми није могуће било да га примим.“ „Штета,“ рече цар. „Ја га не могу прити примити, јер се он с нама не састаје. Молим вас примите га сјутра.“

У вече тога дана Иван Аскаков доbio је из Ливадије ову денешу: „3 поднио опширан извјештај, обећао ми је да ће 5 саопштити све, и мене о том извјештити. О 4 не могу вам ништа јавити, али по заповијести 5, сјутра ће ме он примити. Распожељење је дозвољено, објави се разидазе.“ Око подне 21 септембра отишао је пуномоћник са Игњатијевом кнезу Горчакову. Јомини увео га је у собу канцелареву за рад. „Шта желите!“ упита га Горчаков. Тек што је пуномоћник почео да говори Горчаков га прекине: „Русија мене вјеру-

је, Русија ме воли, Русија ме мари!“ викну Горчаков, па за тим поче да говори о Јевропи, о савезном свијету, али ни једном ријечи није споменуо догађаје у Москви, ни мисију пуномоћника. И кад је овај хтио да одговори Горчакову, ушао је још један дворски чиновник и позвао кнеза цару. Нерасположен врати се пуномоћник из Ореанде у Ливадију да од министра војног Миљутина прими упуштење на поднијега му саопштења. Али ни одговор Миљутин није дозвољено гласно за рад Славенофилског одбора. Међутим друге, мјеравање силе из цареве околне изгледа да су примиле биле ствар пуномоћника у своје руке, јер кад се овај приближио својој стани стигне га један дворски служитељ и саопшти му да одмах оде грофу Адлербергу. Кад је дошао грофу Адлербергу, дочекао га је овај овим ријечима: „Цар хоће данас да вас прими. Примите вас у 1 и по час, али у 2 часа морате оставити цара, јер се у то доба он редовно извози у Петљу;“ за вријеме овог разговора гроф је добио једну денешу од Нелидава из Цариграда, у којој је заступник грофа Игњатијева саопштио о покрету софга.

На неколико минута прије одређеног времена за аудијенцију гроф Адлерберг и пуномоћник ступе у чекаоницу цареве наплате у Ливадији. Пуномоћник молио је грофа да присуствује аудијенцији, али му је овај одговорио, да ће то учинити само по заповијести цареве. Тачно у означено вријеме појави се лични послужитељ царев, и викну: „Цар заповиједа да удете!“ На неколико минута доцније пуномоћник објави стојао је пред царем Александром II.

унутрашњости тјела поварити, којекавје гљивице и други нездравни израштаји образовати, ћелије и њихова ткива почеће да се растварају, а лечење сауза да се умножава и тако криваца наступа. Тијело опет са своје стране показује непрестано тежњу да успостави изгубљену равнотежу и здравље, и посредством других посредничких органа да поремећену промаху поправи и у ред доведе. Тако долази кашаљ т. ј. грчевито и на махове дисање са jakim потресом, и на тај начин ослобађавање од сувишне угљене киселине. Свакојако јасно је да поремећеност у дисању коже, утиче штетно и на дисање плућа, ово постаје неправилно пошто је ритам (правилност у брзини) дисања плућа, зависан од правилности дисања коже и стоји под његовим утицајем.

По неке радње у овом погледу још нијесу објашњене. Али је јасан одношај који постоји међу захлађењем и јако назабљом кожом и поремећеном дисању на кожу. Ово јако охладиће и назабљ коже не мора да наступи само на задној од 10 степени хладноће, оно може да наступи и код 10 степени топлоте. Јер она стоји у зависности од количине топлоте коју тјело ствара сагоревањем кисеоника из свјежег ваздуха. Ако тијело само по себи ствара тако мало топлоте, да није у стању да покрије онај губитак који има на површини, које усљед додира са спољним ваздухом, то наступи одма осјећај хладноће а према околностима и назабљ. Према томе ми морамо тежити, да увијек довољно топлоте стварамо т. ј. довољно кисеоника да удињемо и довољно угљене киселине (материјал за гориво) да истуримо. Ова посљедица ствара се и изабације радњом мишића. Према томе мишићни рад загријева. Кад дуго сједимо нама је ладно. Што више радимо и крећемо се у толико се више загријевамо. Ноћу лежимо мирно, али се осјећамо да нам је добро и топло, а тога што смо добро покривени и обавијени добрим покривачем и простирачем који су рђаве топловоше и који промајување спречавају.

Поремећење дисања коже са болестима назабљ као посљедицом, може да наступи и усљед других узрока, као: претјераним напрезањима и уред најтоплијег љета, поремећеним варењем, одвешћим задржавањем мокраће, претјераним загријевањем и знојењем и т. д. И ако смо личи на бесмислицу опет кажемо да је могуће усљед јаког загријевања да се назабљ навуче, пошто јако загријевање рађује коже јако напреже и изнурава, а тиме и дисање кожом поремећава, и према томе наступају све исте појаве и посљедице као и при сваком другом назабљу. Посљедица рђавог варења, гушћа крв која спорије тече и унутрашње органе оптерећава, а према кожи спорије тече усљед чега кожа охлади, и није у стању да покрије губитак топлоте који има на површини додиром са спољним ваздухом; посљедица тога је назабљ и поремећење дисања коже дуго задржавањем мокраће чини да тијело тежи да се све течности посредством коже т. ј. испаравањем и издицавањем испрости и ослободи, на тај начин дисање је кожом претјераним напрезањем поремећено, усљед чега наступају све оне друге појаве. Свакоме је већ од старина познато, да је добро при сваком назабљу лећи у кревет и добро се ознојити. И наша горња објашњења такође говоре за то. Јер знојењу предходи прије свега јако развијање топлоте у самом кревету, јер

начне о знојењу не би могло бити ни говора.

На као што ладноћа дјејствује стежући и скупљајући, тако исто дјејствује топлота растварајући и ширећи; кожно поре отварају се и тиме се поправља и дисање коже. Овдје се дешавају исте појаве као год и код ладноће, само у обрнутом реду. С тога је много до тога стало да се код болести усљед назабљ, ствара топлота и то још док није доцне кретањем, а послје спрежањем и ограничењем промаживања. Познато је како је зима, трескавица за вријеме грознице врло опасна; дисање коже тада је готово прекинуто — и да се на све могуће начине покушава да се болесник загрије и да се до знојења доведе т. ј. да се поре на кожи отворе и дисање коже успостави. У заглавности са тиме видимо, да човјек кад је јако загријан, јако испарава и обрнуто да се осјећа много ладнији у колико мање испарава, не узимајући у обзир да је испаравање усљављено и од других погодаба.

Из свега овог излази да ваља увијек назити, да су органи за промаху нашег тијела увијек у добром реду. Затворило се вјетрило онда наступи смрт. Ако вјетрило не врши добро свој посао посљедица је болест. Кретање у свјежем ваздуху дјејствује у два правца добро по здравље. Оно отвара вјетрила, пушта кисеоник који се налази у чистом ваздуху да улази кроз поре и угљену киселину која се ствара радњом мишића да изађа напоље. Оно загријева, оно чисти и храни. Оно је брковица разумног гајења тијела, оно је боље од топлотних хаљина, ето пута боље од топле пећи и хаљиду пута боље од тоглог пића.

„Народно Здравље.“

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

ЦЕТИЊЕ, 29 августа

(Одликовања.) Њ. В. Господар благодарио је одликовати г. Михаила Ристића кр. ср. консула у Скопљу, г. Тодора Станковића кр. ср. консула у Приштини III. степеном Данилова реда; Милоја Веселиновића кр. ср. вице-консула у Битољу, г. Калтнехера Ђ. кр. капетана домобранства IV ст. Данилова реда и г. Љубомира Протића Ђ. кр. поручика домобранства V. степеном истога реда.

(Личне вијести.) Г. М. Решетар, чувени српски научњак—критичар, након подужег борављења међу нама и путовања по унутрашњости научном језикословном пијељу, отпутовао је. Њ. В. Господар благодарио је одликовати Г. Решетара V. степеном Данилова реда. Желимо срећан пут своје миломе госту.

(Из Митрополије.) Иво Примић родом из Конавала, а сада настањен у Јоханнебург у Африци преко г. Јевта Гојковића началника опшине новске као прилог манастиру Острогу послао је шест зајатник лира англиских.

Овај примјер господина Примића служи као доказ топле побожности наше браће Примораца који се у далекоме туђему свијету налазе.

Овај прилог принашен Светоме Чудотворцу Василију Острожном нека милостија Бог прими за срећу и здравље приложника.

чева (чувени руски pjesnik, чији су погледи на свијет хармонизирали с погледима Славенофила), коју је сад публиковао Аксаков. У тој књизи је Аксаков ненамјерно изнио своју душу, исповиједају се. Је ли Вам, Величанство, та књига позната?

„Не, нијесам о томе ништа чуо. Је ли та књига код тебе?“

„У мом је (отецу) у Јалти.“

„Онда подај је Алдербергу, да ми је он донесе; одам ћу је прочитати?“

„А вјерујете ли у чисте намјере и рад Аксаковљев?“

„Вјерујем, само настави,“ рече Александар П смешећи се.

И пуномоћник поче да прича цару о патњама и мукама, које триљаху по вјери сродна браћа у Босни и Херцеговини под господством Турака. У 2 сата појави се на вратима царске собе царев ађутант, кнез Вјасеники, и јави, да је кнез готов. Пуномоћник устаде са столице; али цар узвикну узнемирен: „Чећу да излазим! Сједи и настави, не брини се ништа о времену!“ И пуномоћник нацрта дивљаву слику о стању Хришћана у Босни. Александар П слушао је с непоницањем, а сузе му потекоше из очију. Три пут устајаше пуномоћник са столице, да из собе изиде, три пута га цар заустављаше с ријечима: „Остани; размисли се, да ли си све казао!“

Било је 5 сати и 3 минута, кад је пуномоћник свој говор довршио: „Сад иди се Богом.“ рече Александар П. „Кад ћеш отпутоваати у Москву?“ На пуномоћников одговор да намјерава да естатусе остави,

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Цар Петар Велики у Амстердаму.)

Ове године навршује се 200 година од како је руски цар Петар Велики као непознат и под именом Петра Михайловича први пут отпутовао у западну Јевропу, да као прот раденик проучи, и сам са својом руком као тесач ради у арсеналима, гдје се граде лађе, и да, као што је цар Петар писао московском митрополиту, научи градити ратне лађе, са којима ће потући невјерне Турке, и ослободити хришћанске народе испод агоријанскога ропства.

Цар Петар ступио је као раденик у арсенале у Амстердаму и Зандаму. За његов боравак у Зандаму знало је само руско поселенство, и лица која је он са собом навео, и која бјеху посредници за прениску и државне послове. Он је до мрака радио и није се у ничему разликовао од обичних раденика.

У Јевропи знали су, да је цар Петар Велики отпутовао и да се налази негде на западу. Онда су биле чудне прилике у Јевропи. Инглишка и Француска отимале су се о руско пријатељство, и њихови посланици тражили су цара Петра, док га најпослије нијесу нашли у једној радионици у Зандаму, гдје је француски посланик предухитрио инглишкога посланика и осигурао руско пријатељство за Француску.

Грађани вароши Зандама у Холандији, сјећајући се овог времена, и из благодарности што је руски цар Петар Велики онда препоставио Холандију свакој другој држави, што је као цар радио као прот раденик и доста допринио, да је онда Холандија важила као политички центар, и што је најпослије као цар одржавао најбоље односе са малом краљевином и у трговачким односима чинио јој велике уступке, ријешили су, до 6. и 7. августа о. г. од прославе те дане, и да се сјето великога и необичнога човјека, рускога цара Петра Великога, или како се онамо вели: раденика Петра Михайловича.

Холандски научник и познавалац историје Гонтон написао је пажљив комад под називом Петар Михайлович, који ће се тога дана представљати у позоришту, а написао је и опширнију историју из живота и рада Петра Великога.

Другога дана биће велика трка лађа, лађица и чамаца на ријечи Зон; а у вече представљаће се у живим сликама: Долазак цара Петра Великога у Зандам. На тој представи изобразиће се пажња ондашњег времена; биће представљени тиши лађа, какве су онда биле, а и она лађа на којој је цар Петар као раденик радио. Иста је лађа до данас сачувана и зове се „Велики Књаз“. У вече биће варош освјетљена, а освјетљаће се и све лађе, које се затеку у пристаништу; биће устројена шетња на лађама и чамаца по ријечи Зон. Трећега дана најзастеће се даска са натписом на кућици цара Петра Великога, која се још увијек чува.

(Нова њемачка артиљерија.) Напенађени свијет нарочито, Француска и Русија, на један пут дознадоше, да је њемачка набавила нову артиљерију — најсавршеније топове, који много брже пуцају од свих осталих. Њемачка је то учела извршити тако брзо и тајно, да нико о томе ништа није дознао, док цијело артиљерско преоружање није готово било. Кад је свршено, онда је сам цар то објавио и познао францускога војног аташе-а, да

рече Александар П: „Не, остани овдје до сјутра. Можда си још штога заборавио. Не заборави, да ми књигу понашеш. А сад с Богом; хвала ти, хвала.“ И Александар П заграи пуномоћника и пољуби га два пут.

* * *

Од цара оде пуномоћник грозу Алдербергу, гдје нађе канцелара и грофа Игњатијева, који су чекали на његов повратак, да дознаду исход његовог разговора с царом. Ту написа пуномоћник овакву денешу: „Москва. Аксаков. Имао сам данас аудијенцију код цара. Потпуно повјерење. Положај је разбистрен. Милост цара је неисцрпна.“ Та денеша је написана у четири примјерка: на Аксакова, Каткова, кнеза Долгорукова, тадашњег генерала гувернера Москве, и пуномоћникову супругу. Та денеша била је и прва службена властна манифестација за рат, јер гроф Алдерберг предаде исту једном дворском чиновнику, да је о државном трошку опреми.

Мјесец дана после тих догађаја дође цар Александар П у Кремљ у Москву, да руском свијету објави, да хоће силом оружја да ослободи браћу, а после два мјесеца донесе руски „Правителствени Весник“ објаву рата. Исте „шездесетогодишњег дјетета“ као што је тадашњи министар гроф Д. Толстој Аксакова назвао, ниједало су.

Ил. Срп. Новина.“

види тај новп њемачки топ. За њемачку војну снагу ово је тако важно и тако вјешто изведено, да чак ни социјалистички органи нијесу хтјели никаквом замјерком осудити начин, како је ово артиљерско преоружање извршено без одобрења народног представништва. Неколико социјал демократа тражили су објашњења, зашто се у страничним органима ћути о тој набавци топова, која је мимо сабора тајно извршена. На ова питања социјал-демократски лист „Vorwaerts“ овако одговара: „Извјесно је, да је влада тим повриједила дух устава, кад је наредила набавку топова, прије по што јој је то у парламенту одобрено. Али формално влада је у праву била, јер она није дужна, да у парламенту подроби изнесе издатке, који су „војничка тајна“. Влада не смије само прекорачити општу одобрену суму. С гледишта милитаризма, који је у држави још мјеродавац, влада није могла друкчије ни радити. Али ни противници милитаризма немају разлога да нападају владу зато, што се она брине, да њемачки војник не буде горе наоружан од француског или руског војника. Ма како одсудно да социјал-демократски посланици војују против милитаризма, опет ниједан од њих не би могао узети на себе одговорност, да њемачког војника доведе у неповољан положај према страним војницима. С тога социјал-демократски посланици немају разлога да коре владу за набавку нових топова, ма да они, као начелни противници владајућег система, гласају у скупштини против цијелокупног будућа.“

(Правосуђе у Сибиру.) Прошло су боте руски министар правде Муравјев увео је у Сибиру либерално правосуђе Александар II, и отворио је први портни суд. Цијела руска штампа радосно поздравља овај догађај као почетак нове вјере у културном животу Русије. „Царство мрака, самовоље и насиља над личностима и имовином не постоји више већ „Ново Вријеме.“ Највећа заслуга у извршењу овог дјела припада цару Николи II, који је из своје сопствене иницијативе наредио, да се слободоумно правосуђе од год. 1864 уведе; он је у свом својеручном писму министру правде, од 27 маја 1896 год., изјавио: „Да старо правосуђе у Сибиру не одговара више народном животу у Сибиру“. За Сибир је 4 јули 1897 г. веома значајан дан. Од тог дана хиљадама прогнаних у Сибир биће опростени од оних невоља, које су сносили до сада од полицијске самовоље.

(Тестамент Евлогија Георгијева.) Како јавља „Мир“, у Букурешком суду отворен је тестамент покојног бугарског богаташа Евлогија Георгијева. Покојник је оставио сваком свом братучеди по 40.000, а братучеди по 44.000 динара; 20.000 дин. цркви бугарској у Букурешту поред оних 12.000 д. што јој је раније дао; 5000 дин. Јелени Доамни; 14.000 д. грађ. болници у Букурешту; 20.000 д. бугар. цркви у Галацу поред раније датих јој 12.000 дин; 3.000 дин. доживотне ренте своје чике Ив. Пуљеу; 4.000 дин. годишње стипендије своје унуку Шечову, да учи на страни. Кућу, намјештај, покретност и т. д. и фабрику сукна у Карлову да живи ња Пуљева, а по смрти све то да наследи општина карловска за издржавање школе. Остатак имања од шест милијуна динара, да се употреби на куповање имања у Бугарској и Тракији од којих ће приход да се употреби на издржавање велике школе, посвећено имену његову. Назад имање Винора и Котеница, које је оцијељено на 230.000 динара, оставио је покојник општини букурешкој на издржавање једног дома за преноћишта сиротиње и помагање „друштва за васпитање румунског народа“. За генералног наследица и извршиоца тестаментна оставио је Ив. Ев. Гешова, бугарског министра финансија.

(Канал од Риге до Херсона.) Сад се опет навео говор о грађењу канала од Риге до Херсона, дакле од Балтика до Црнога Мора. Канал би се држао ријеке Двине (јужне), Березине и Дњепра, с побочним каналима спојеним би се с њим и воде Висле и Њемна. Преко канала ишло би 29 мостова, од којих 7 великих железничких мостова. Канал би имао у ширину на површини 65 метара, на дну 35 метара, а дубок би био 85 метара, тако да би њим могле пловити и велике лађе. Препостављајући електрично осјетљиве на каналу, тако да би се и ноћу могло пријећи за 9 дана, ако би се за сат предајило по 11 километара. Веле, да би поспе мало било тегобе при грађењу канала, пошто је онај крај равни и земља згодна. Зато мисле, да би се канал могао довршити за 5 год. Трошак око грађења рачунају на 10 милиона динара, а канал би у дужину имао 1600 километара. Кажу, да су у руској влади особито наклоњени тој ствари и мисле, да би канал могао бити готов до краја 1902 г. Кад би се отворио овај велики гвоздени пут, имала би велике користи унутрашња Русија, а мисле да би она у руске руке дослао превозни обрт из средоземнога мора, који сад иде преко Анталије и Ценице.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА.“

ХАМБУРГ, 23 августа. — Њемачка Царска Величанства приспјела су у Хамбург, где их је дочекала Царица Фредерика и велики војвода Мекленбург-Спрелица.

БЕРЛИН, 23 августа. — Канцелер Хохенлое приспјео је јутрос у Берлин, сјутра полази за Хамбург.

КАНЕЈА, 23 августа. — Адмирал су издали наредбу којом се установљава комисија војничка за међународну жандармерију.

МОНЗА, 23 августа. — Владаоци у пратњи Висконти-Веноста одпутовали су на уру после пола ноћи; долазе у Хамбург у 5 сати и 20 минута у вече.

ХАМБУРГ, 23 августа. — Величанства Италијанска приспјела су у 5:20 сати у вече, дочекали их Цар и Царица. Сви су се срдечно изљубили уз одушевљено клицање многобројног присутног народа.

БЈЕЛОСТОК, 25 августа. — Цар и Царица су приспјели долазећи из Варсовије.

ХАМБУРГ, 25 августа. — Вилхелм је наименовао Маргериту шефом једнајестог ловачког баталеона; — Италијанска Величанства су посјетили данас Царицу Фредерику. Вилхелм у својој јучерашњој здравици изјавио је да долазак Умбертов потврђава непоколебљивост тројног савеза који је основан, а постоји за одржавање мира и културног развоја; — завршујући у здравље Својих гости, Краља и Краљице Италијанске. Умберто одговарајући на здравицу, изјавио је: одржавање мира једногласношћу влада и моја је најврућа жеља, мислим одговарам вјерно позиву мог отацтва помажући ту мисао; за напредак цивилизацију и благостање народа; завршујем, пијући у здравље Цара и Царице и њихове узвишене фамилије.

БЕЧ, 26 августа. — Величанства Румунска на повратку из Рагоца учиниће извјесте Францу Јосифу у Будим-Пешту 15/9 т. г.

Због једногласног предлога адмирала да се дигне блоке Крита, постоји жива измјена мисли, између кабинета 6 великих сила.

БЈЕЛОСТОК, 27 августа. — Маневре су свршене, Цар и Царица повратили су се у Донлиду.

СОФИЈА, 27 августа. — Књаз је примио оставку министра финансија Гешова, и наименовао му за замјеника Теодорева министра правде, генерални секретар министра правде Хеодорес именован је министром правде.

ВИСБАДЕН, 27 августа. — Величанства Њемачка и Италијанска са Краљем Саксонским дошли су вечерас из Хамбурга.

МАДРИД, 27 августа. — Војнички суд барселонски није казнио Санпан-а са 40 година тамнице, већ на смрт; због неспоразума војничког суда барселонског и гувернера коме стоји у дужност ратифицирање пресуде; процес ће морат бити предан Великом војеном Савјету.

БУКУРЕШТ, 28 августа. — Демонтирају новост о путу Краљеву у Цариград.

ХАМБУРГ, 28 августа. — Данас маневри, присуствовали су, осим Величанства Њемачких и Италијанских Велика Војводиња од Хесена, Велики Војвода Никола Николајевић и шеф руског генерал штаба Обручев. Умберто је одликовао Великог Војводу Хесенског и Књаза Луја Баварског Ануцијадом.

БЈЕЛОСТОК, 28 августа. — Данас је био преглед војске која је учествовала у маневрима, после подна Цар и Царица су отпутовали за Бисло-

висес; власти и народ су их одушевљено испратили. Цар је наименовао генерала командујућег у округу Вилне. Тротокија генералним ађутантом.

ШКОЛСКА ОБЈАВА

Предавања у Књаж. Црног. Гимназији на Цетињу почињу идуће школ. године 1897—8 тачно 1 септембра.

Уписивање ученика бива у канцеларији гимназијске Управе 28, 29, 30, 31 августа од 9—12 сати прије подне.

У први разред примају се само они ученици, којима није мање од 10, ни више од 15 година, и који су најмање с добријем успјехом из свију предмета свршили четврти разред ош. школе. Сваки ученик дужан је донјети крштеницу и свједоцбу; без тога се не може ни један уписати.

Ученици осталијех разреда дужни су при упису показати школско свједочанство од потоње године.

Послије одређеног времена неће се нико примити.

Сваки ученик дужан је имати прописано народно одијело: џамадан, гаће, докољенице, и то једно за сваки дан, а друго за свечане дане, и кад се прво пере; осим тога довољно рубља, осим опанака и превље.

Цетиње, 13 августа 1897.

Управа Гимназије.

ШКОЛСКА ОБЈАВА

Предавања у Књ. Црног. Богословско-Учитељској Школи на Цетињу почињу идуће школ. године 1897—8 тачно 1 септембра.

У ову школу примају се младићи православне вјере, који су свршили четири разреда гимназије и имају из четвртог разреда свједочанство најмање првог реда.

Ученици уписују се у ову школу 29, 30, 31 августа. Уписивање бива у канцеларији Ректората од 9—12 прије подне.

При упису дужан је сваки показати свједочанство од потоње године.

Цетиње, 13 августа 1897.

Ректорат
Богословско-Учитељске Школе.

НАТЈЕЧАЈ

Отворено је једно мјесто за машинисту у К. Ц. Државној Штампарији, те се овим доноси на знање: ко се жели натјецати на исто, нека се пријави потписатој Управи најдаље до 1 октобра ове год. са понудом и нужним документима о стручној спреми за тај рад.

Цетиње, 20 августа 1897.

Број 666/Дз.

Управа
К. Ц. Државне Штампарије.

ОБЈАВА

У овдашњем Финанцијалном магазину налази се следећа роба, којој се још до сада није питко пријавио — а то је:

I. Из Шибеника (Матавуља) ликера једна кашета (пића).

II. Куверата у једну кашету.

III. Из Улицца (к. Лора Пиле) празни боцун у осамнајест кашета.

IV. У једну бачву малу непуну рума.

V. У једну кашету сапуна.

VI. Једну балицу манифактуре.

VII. У једну кашету мастила.

VIII. Неколико комада штрика за оквире.

Са овим се позивају власници горње робе да поднесу овој Управи чисте рачуне до 18 септембра 1897, којима могу освиједочити, под каквим се знаком и бројем налази иста роба, коју је послао и куд иш? јер има робе која је дошла преко Котора — а има и која је дошла Бојаном, на пошто такви поднесу овој Управи тачни извјештај, томе ће се предати иста роба, наравно пошто подмири Државни дуг, по закону финансијалном: Кирије и амалине; непријави ли се до 18 септембра ове год., губи свако право, а ова ће Управа продати горње ствари на јуканат и измирити Државни дуг и остале трошкове.

Број 246.

Подгорица, 18 августа 1897.

Финанц. Управа Подгорица.

ОБЈАВА

Кућа поземљина од 15 метара дужине, подијељена у четири дућана, пок. Стевана Јокова Костића у Мирковој вароши која постоји у Бокешкој улици — износи се на јавном јуканту.

Ко би желио исту купити, нека се пријави потписатој Управи најдаље до 16 септембра тек. год. а тога дана уступиће се иста понудиоцу највише цијене.

Број 991

Подгорица, 11 августа 1897.

Заступник Управ. вароши
Стеван Раичковић.

(3—4)

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Поводом смрти и погреб, нашег пи-кад не прежаљеног сина, односно брата, оца, мужа, стрица, ђевера и братучеда

Официра ЂУКАНА

који се у најљепшем цвијету младости 1. овог мјесеца пресели у вјечност, — примили смо са стране многа брзојавна и писмена саучења, те сматрамо за своју највећу дужност изјавити овим путем своју најтоплију благодарност, и то: Г. Г. Воји. Гавру Вуковићу, В. Пламенцу, Сер. Радовићу, П. Ровинском, вој. кап. Ђуковићу, Зарји Протићу, Породици Вустића, Дру. Ковачевићу, подофициру Дабану с друштвом потписатим на депешу; нека је вјечна хвала г. бригад. Сер. Миру Павићу, који је с онако дивном китом Ровчана похитао да својим присуством овај тужни сировод увелича; особито и незаборавно остајемо благодарни браћи Васојавићима: Г. Брзи. В. А. Војводићу; г. г. командирима: Трифуну Дабану, Мирашу Ђолеву, Божињу Ђолеву; члану окр. суда г. Л. Дабовићу; г. г. капетанима: Вуксану Раичевићу, Попу Микетићу, Михаилу Локићу и М. Протићу; г. г. подкомандирима: Урошу Ђукићу, Јакову Вандовићу, Периши Војводићу и Сер. Милошу Томовићу; г. г. прото Војовићу са цијелим овдашњим свештенством; г. уч. Зарји Вуковићу са седиштем васојевских учитеља, као и беранским учитељима г. г. Дабетићу и Војовићу; хвала г. г. поп. Јосифу Војовићу и поп. Јеремији Михаиловићу са свима прекограничарима; благодаримо г. Марку Цемовићу, као и осталим нашим ђацима

са виших и нижих завода, те се образују на страни, који се приликом годишње се-рије овђе третише и погребу присуство-ваше, између којих је г. М. Савић одржао онако диван говор над покојником; захваљујемо се грађанима вароши Андријевице, као и г. Симу Пеновићу трговцу беранском с друштвом, који нам послаше своја писмена саучења; незаборавна и вјечна хвала свима официрима и барјактарима, који с поменутим главарима васојевцима и великим гомилама народа дођоше и својом особитом жалбом над покојником, нашу велику тугу ублажише.

Како присутнима погребу, тако и свијема, који брзојавно и писмено изјавише нам своја саучења, — поново се, по хладу пута захваљујемо и благодарни им остајемо.

Забрђе, 20 августа 1897 г.

У име све ожаљане фамилије:

Зарија, Јеврем и кап. Драго Бакић.

ОБНАРОДОВАЊЕ

Мир пенелу! Тражи се покојног Кирије Ђурђевића, рођеног у Црној Гори, гроб где је сарањен, и мјесто у ком је живио? Умро је 14—15 година, без породице. Умо-лавају се славни општински Уреди и славни Пречастно Свештенство као и ма ко други ради извјешћа о покојном Кирији. — Ко о његовом гробу или мјесту, у ком је живио сазна, молимо нека изволи о томе извјестити г. Јована или Испата Ђурђевића у Вуковару. Дотични извјестилац бити ће за свој труд примјерно награђен.

Вуковар, 13 Авг. 1897

(1—3)

На захтијевање шилем франко бесплатно плустроване каталоге са односним цјеновником сваковрсних сатова, лапаца, златних накита, саставних дјелова сатова и алата

F. Pamm.

Krakau, Stradom Nr 15

Установљено године

1852

(1—3)

ОБЈАВА

Потписато друштво добило је од турске дуванске режije у Скадру искључиву продају турског дувана у Црној Гори. Тај дуван продајемо ми у кутијама, у којима се налази од прилике по 1/4 кила фино удробљеног дувана, а свака таква кутија кошта 45 новчана. Мање од 4 кутије не продајемо, а новце молимо унапријед. У брзо имајемо на продају и турски цигара.

Подгорица, 16 (28) августа 1897

THE ANGLO-MONTENEGRIAN TRADING Co. LTD

Emil Hammer

(2—2)

director.

ОГЛАСИ

LUXARDO
MARASCHINO di ZARA
Questo Liquore rinomato
non dovrebbe mancare
a nessuna mensa.

Zadar

(Dalmacija)

Задар

(Далмација)

(17—37)